

Palas, Karel

Předmluva

In: Palas, Karel. *K problematice krajské pololidové literatury 18. století*.
Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964, pp. 5-6

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119606>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘEDMLUVA

Literárněhistorické studium starší české literatury soustřeďuje se od počátku padesátých let systematicky k těm úsekům a problémům, které zůstávaly po dlouhou dobu v pozadí zájmu starších badatelů. K málo prozkoumaným obdobím našeho slovesného vývoje patří literatura mezi Bílou horou a národním obrozením. Úsilí dospět k objektivnímu a všestrannému zhodnocení tohoto úseku vedlo badatele v posledních letech především ke studiu pololidové slovesnosti 17. a 18. století, protože jí se literární historie donedávna téměř vůbec nevěnovala.

Pololidovou slovesností z období vládnoucí protireformace zabývá se i tato práce. Obě její kapitoly jsou zaměřeny k témuž problému: ke krajovému členění slovesného umění.

První část je pokus o srovnání několika charakteristických pololidových skladeb vztahujících se k Hané a k východním, popřípadě severovýchodním Čechám. Snažím se tu zjistit, jak odlišné sociální, hospodářské a kulturní poměry různé ovlivňují slovesnou tvorbu v obou regionech, přičemž se dotýkám i některých specifických znaků, které jsou příznačné pro veškerou pololidovou slovesnost u nás v 17. a 18. století; z těchto otázek si všímám nejvíc vztahu pololidových skladeb k literární tradici a k oficiální barokní literatuře, zvláště k její poetice. Za podklad srovnání zvolil jsem slovesnost uvedených krajů, a to z několika důvodů: mezi oběma oblastmi byly v 18. století výrazné odlišnosti v poměrech sociálních, náboženských i kulturních; v pololidových skladbách obou krajů uplatňují se obdobná témata i obdobné formy; z pololidové tvorby obou krajů se uchoval dostatečný počet památek. — Při porovnávání pololidových skladeb z východních Čech a z Hané nebylo možno do výkladů včlenit veškerý dostupný materiál; vybral jsem z něho jen ty skladby, které jsem považoval za nejtypičtější. Při koncipování práce jsem ovšem přihlížel i k těm památkám, které neuvádím. Odkazuji tu na literaturu citovanou v Úvodu; v ní je materiál bibliograficky zachycen mnohem zevrubněji.

V druhé části práce se pokouším zjistit, jaký je poměr mezi krajovým odstíněním slovesného umění v starších vývojových obdobích a v době nové. I zde

mně jde především o krajevou rozrůzněnost slovesného dění v období vládnoucí protireformace a její vztah k členitosti literatury v 19. a 20. století. Protože však při výkladech o této problematice lze stěží pominout obdobné i odlišné tendence v předchozích periodách našeho slovesného vývoje, věnuji v první části této kapitoly stručně pozornost i poměrům před Bílou horou; zde se do značné míry opírám o studii Josefa Hrabáka *Úvahy o úloze starší české literatury při vytváření kulturní pospolitosti národa* (nejnověji v knize *Studie ze starší české literatury*, Praha 1962²). Rozsah látky i povaha problému, který se snažím řešit, vedou k tomu, že se zaměřuji především na proměny v obecných kulturněhistorických podmínkách slovesného dění. Odkazy k jednotlivým literárním památkám mají tu převážně poslání ilustrační.

Za soustavné vedení, cenné rady a podněty upřímně děkuji svému učiteli prof. J. Hrabákovi. Děkuji i všem ostatním, kteří pomohli podnětnými připomínkami zlepšit tuto práci, zvláště doc. Al. Sivkovi z pedagogického institutu v Ostravě, doc. M. Kopeckému, Vl. Válkovi a prof. A. Závodskému i všem ostatním členům katedry české a slovenské literatury a literární vědy na filosofické fakultě UJEP v Brně.